

YENİDEN MÜŞTEREK GELECEKLER

COMMON FUTURES RELOADED

Neden “Yeniden Müşterek Gelecekler?”

Müşterek gelecekler tahayyülü, her çevrimde kendini yeniden tanımlayan, revize eden veya temize çeken bir döngüsellik içinde devinmek durumunda. Bunun en önemli nedeni, müşterekler kavramının bize sunduğu soyut çerçevenin her yeni gün görünürlük kazanan farklı iştirakçılarla yeniden ve sürekli biçimde somutlaştırılması gereksinimi. Müşterekler havuzunun içeriğini tek seferde ve kati olarak tanımlayıp dolduramaz imkânsız; hatta böyle bir ‘donma’ noktası fikri, kavramın diyalektik ve diyalojik doğasına aykırı. Kesintiye uğrayan ekolojik döngüler ve zorlaşan yaşam koşulları, yeni iştirakçılar ve yeni müşterekleşme yollarını aramaya itiyor bizi. Müşterekleri oluşturan ağa yeni katılımcıların eklenmesi, ortak faydaya yönelik çabanın rıza üretimiyle sürekli biçimde pekiştirilmesi gerekmektedir. Bereketli bir nosyon olarak müşterekler, tasarım için kurduğumuz gelecek hayallerinin her anında aklımızın bir köşesinde devinmesi gereken bir düşünce çekirdeği.

İşte bu nedenle, bu yılki İyi Tasarım/Good Design İzmir etkinliğinde de müşterekler temasının taze bir bakış açısıyla yeniden ele alınmasının içinde bulunduğumuz dönemin önemli bir gerekliliği olduğunu düşünüyoruz. Geçen bir yıllık süreye şöyle bir baktığımızda bile, tüm dünyayı saran koronavirüs salgınına sona erdirmesi için tüm insanlığa umut olan aşı geliştirme çalışmalarının ve sonuç ürünlerinin erişim ve paylaşım açısından müşterekler kavrayışının ne denli uzağına düştüğünü acı içinde gözlemledik. Bu nedenle, yine ve yeniden ‘müşterek gelecekler’ diyoruz.

Müşterekler İçin Tasarım Eğitimi

Günümüzde eğitim kurumları ve profesyonel yaşamda geçerli olan tasarım düşünce ve paradigmaları, müşterekleri odağına alan bir tahayyülü ve eylemliliği hayata geçirmede ne ölçüde katkı sağlayabilir? Bugünden geleceğe yol alan tasarımcı adaylarının müşterekler kavramını içselleştirebilmesi için hangi bilgi, beceri ve yetkinlikleri edinmesi gerekir? Müştereklere dair bir kavrayış ve etiği tasarım müfredatının hangi unsurlarıyla öğrencilere aktarabiliriz? Tasarım disiplinlerinde müştereklere yönelik bir açılımın sağlanabilmesi için ne gibi kuramsal, metodolojik ve uygulamaya dönük müdahaleler gerekir? İmkânlar ve zorluklar nelerdir? Tasarımda müşterekler etiği, bir “müşterekler estetiği”ne evrilebilir mi? Ortak faydayı yaratma sürecinde tasarımcıların çabasına başka hangi yeni aktörler ve iş kolları iştirak edebilir?

Geçtiğimiz yıl ‘Müşterek Gelecekler’ temasıyla gerçekleşen İyi Tasarım/Good Design İzmir etkinlikleri, yakın geleceğimizi şekillendirmesi beklenen insan, makina ve insan-dışı varlıklar arasındaki yeni ortaklık ve işbirliklerini tasarım disiplinlerinin penceresinden tartışmayı amaçlamıştı.

İyi Tasarım/Good Design İzmir, izleyici ve katılımcılara şu üç ana soruyu yöneltti :

- * Tasarım üzerinden ortak iyi arayışlarımız, mahalle, kent, bölge ve gezegen ölçeğinde ne tür ‘müşterek gelecek’ senaryoları oluşturmamıza aracılık edebilir?
- * Gündelik hayatımızda giderek daha çok yer işgal eden yeni teknolojilerin tasarıma etkisi ne olacak?
- * Dünyayı kavrayışımızda kendi türümüze biçtiğimiz ayrıcalıklı özne konumunu terk edip maddi, toplumsal ve hatta dijital dolanıklığımızın ayırdına vardığımızda, tasarım nasıl dönüşür?

Tasarım ve Bakım

İçinde yaşadığımız dünyayı müşterekler açısından kavradığımızda, birbirimizle, insan-dışı varlıklarla ve tüm yeryüzüyle kurduğumuz ilişkiyi bugüne dek belirleyen insan-merkezli ve hükmedici hiyerarşilerin ötesine geçebileceğimiz bir kapı aralanıyor önümüzde. Ekolojik yıkımın önünü almak ve yaşamın sekteye uğramış dayanışmacı dengelerini yeniden harekete geçirmek, parçası olduğumuz toplumsal ve ekonomik ilişkilerin tüm katmanlarını yeni baştan düşünen bir bakım pratiğinin benimsenmesinden geçiyor. Tasarım, hayata geçirdiği çözümler ve ürünler evreniyle ilgi ve ihtimamı öne çıkaran böyle bir kavrayışın içselleştirilmesine nasıl katkıda bulunabilir? Salt çıktılarının ötesinde, tasarım uğraşının kendisi de bir bakım pratiği olarak düşünülebilir mi?

Müşterekler ve Dirençlilik

Dirençlilik kavramı en genel anlamda ekolojik sistemlerin ve karmaşık kentsel oluşumların denge bozucu ve/veya entropik durumlar karşısında sergilediği dayanıklılığı ve uyum gösterme becerisini ifade etmek için kullanılıyor. Öte yandan, bu kavramın son zamanlarda toplumsal ilişkilerin kapitalist şeyleşme ve iktidarın çözüldürücü etkileri karşısında kendini koruma ve geliştirme yetisi olarak kullanılmaya başladığını da görüyoruz. Bir sanat yapınının değişen koşullara ve zamana rağmen söz söyleyebilme gücünü muhafaza etmesi de dirençlilik kavramına referansla açıklanıyor artık. Tüm bunları bir arada düşündüğümüzde, toplumsalın, kentin ve ekolojik sistemlerin maddi altyapısının ve cari özne-nesne ilişkilerinin kurucu unsuru olan tasarımın dirençlilik sağlamada önemli bir rolü olduğunu söyleyemez miyiz? Dirençliliği ortaya çıkarmanın bir diğer yolu da müşterekler oluşturmaktan veya müşterekleşme pratiklerinden geçiyor. Müşterekleşmenin sağlayacağı dirençlilik de yine tasarımın köprü kurucu potansiyelini işbaşına çağırıyor. Tasarım toplumsal, mekânsal ve ekolojik müşterekleri hayata geçirmemizde ve dirençliliğimizi artırmada bize nasıl yardımcı olabilir?

Tasarım üzerinden ortak iyi arayışlarımız, mahalle, kent, bölge ve ölçeğinde ne tür 'müşterek   gelecek' senaryoları oluşturmamıza aracılık edebilir?

Gündelik hayatımızda giderek daha çok yer işgal eden...yeni? teknolojilerin tasarıma etkisi ne olacak?

Dünyayı kavrayışımızda kendi türümüze biçtiğimiz ayrıcalıklı zne konumunu terk edip maddi, toplumsal ve hatta dijital dolanıklığımızın ayırdına   vardığımızda, tasarım nasıl dönüşür?